

‘Vinken door het dak!’

Verslag van de World BirdWatch in Nederland op 4 oktober 2008

Gert Ottens

Inhoud:	pag.
Inleiding	3
1. De World BirdWatch van 2008	4
1.1.1 BirdLife International	4
1.2 Duin- en Kust-campagne	5
1.3 Trektellen.nl	8
2. 'Methodiek' en opzet van de World BirdWatch	9
3. De voorbereidingen	9
4. Deelnemende vogelwerkgroepen	10
5. Achter de schermen	10
6. De trek	11
6.1. Het weer	11
6.2. Samenvatting getelde aantallen	13
6.3. De Top 10 van 2008 nader bekeken	14
6.4. Opvallende gebeurtenissen	18
7. De BirdWatch in overig Europa en elders	20
8. Persaandacht	21
9. 'Discussie'	22
10. Literatuur	23
Dankwoord	24
Bijlage 1: totalen per soort	26

Omslag: Teller tijdens zonsopkomst op zaterdag 4 oktober 2008 (Foto: Arjan Boele).

Inleiding

Zaterdag 4 oktober 2008 was een gedenkwaardige dag. Op die dag vond namelijk een World BirdWatch plaats die verschillende records in de geschiedenis van dit evenement heeft verbroken. Dit verslag zal het verloop van deze dag uit de doeken doen, waarbij de nadruk op de Nederlandse activiteiten ligt.

De Slowaakse BirdLife-partner Slovenská Ornitologická Spoločnosť (SOS) verzorgde de coördinatie van deze BirdWatch in en zoals gebruikelijk was de organisatie in Nederland weer in handen van Vogelbescherming Nederland.

Het weer is doorgaans één van de meest bepalende factoren voor het slagen van dit evenement. En daarover hadden we zeker niet te klagen. Was er 's ochtends in delen van het land nog sprake van miezerig weer, dat klaarde bijna overal snel op en dat maakte dat recordaantallen vogels werden gezien. Daarnaast deden er weel veel werkgroepen mee die in hun werkgebied (soms zelfs meerdere) vele tellingen organiseerden.

Ook over belangstelling vanuit de (regionale) media hadden we niet te klagen. Het belangrijkste doel van de World BirdWatch (om vogels onder de aandacht te brengen en daarmee interesse te kweken voor vogels in het algemeen en internationale vogelbescherming in het bijzonder), is daarmee goed gelukt. Daarnaast is het natuurlijk vooral een leuk evenement dat de Nederlandse vogelwerkgroepen (en Vogelbescherming Nederland) samenbrengt en een leuk doorkijkje geeft op het fenomeen vogeltrek.

Ook deze jaargang kregen we weer vele 'actie'-foto's van deelnemende tellers. Een aantal van de leukste of mooiste foto's zijn in dit verslag gebruikt. Hopelijk geeft dit verslag hiermee een goed beeld van de World BirdWatch 2008, zoals de mensen in het veld deze hebben beleefd.

Gert Ottens
Medewerker vrijwilligers en vogelwerkgroepen
Vogelbescherming Nederland

Zeist, februari 2009

1 De World BirdWatch van 2008

Sinds 1993 organiseert BirdLife International jaarlijks een Euro- dan wel een World BirdWatch. Wanneer er tevens een World Bird Festival wordt georganiseerd (zoals in 2008 het geval was) dan is er (ook in Europa) sprake van een World BirdWatch. Zo niet, dan vindt alleen in Europa de Euro BirdWatch plaats, zoals in 2007.

Het doel van dit evenement is wereldwijd aandacht te schenken aan vogels en hun leefgebieden. Hierdoor ontstaat meer draagvlak voor beschermingsactiviteiten in de verschillende landen, doordat vogels en hun bescherming weer eens voor het voetlicht worden gebracht. Ook kan dit evenement ertoe bijdragen dat meer mensen geïnteresseerd raken in vogels, want het is natuurlijk een leuke 'happening'. In Nederland wordt dit evenement georganiseerd door Vogelbescherming Nederland. In 2007 was de Europese coördinatie van de World BirdWatch in handen van onze Slowaakse BirdLife-partner SOS.

De World BirdWatch is een uitstekende gelegenheid om het belang van Nederland voor trek- en wintervogels nog eens te belichten (bijvoorbeeld in de pers). Bijkomend resultaat is dat het belang van tellingen (meten = weten) voor de bescherming van vogels onder de aandacht wordt gebracht.

1.1 BirdLife International

BirdLife International is een wereldwijd netwerk van nationale vogel- en natuurbeschermingsorganisaties en werd opgericht in 1994. BirdLife International richt zich op de bescherming van vogels en hun leefgebieden en daarmee op het behoud van de biodiversiteit op aarde. Zij werkt daarbij samen met lokale organisaties waarbij duurzaam gebruik van natuurlijke hulpbronnen leidraad is. BirdLife International heeft momenteel 67 nationale Partners en is wereldwijd actief in 105 landen. Deze nationale Partners vormen de kern van het BirdLife netwerk. Het gezamenlijke werk van de Partners wordt gecoördineerd door een Secretariaat in Groot-Brittannië en regionale kantoren in Europa, Amerika, het Pacifisch Gebied, Afrika, Azië en het Midden-Oosten.

Noodzaak tot samenwerken

Veel vogels zijn trekvogels. Zij verblijven maar een deel van het jaar in ons land. Het beschermen van deze vogels in Nederland is minder effectief als zij buiten ons land worden bedreigd. Bovendien wordt steeds meer internationale en Europese wet- en regelgeving opgesteld. Hiervan kunnen vogels in Nederland profiteren. Ook heeft ieder land de verplichting het behoud van de wereldwijde biodiversiteit serieus te nemen. BirdLife International biedt hiervoor een goed platform. BirdLife's wereldwijde netwerk van Partners en via hen van vrijwilligers en lokale groepen spelen een grote rol bij een veelheid aan beschermingsactiviteiten.

Met uitsterven bedreigd

Van de bijna 10.000 vogelsoorten op aarde worden er 1.186 met uitsterven bedreigd. Daarnaast gaan er nog eens 5.000 soorten beduidend in aantal achteruit. Alarmerende cijfers die vragen om een strategische aanpak. Deze (met uitsterven) bedreigde vogelsoorten vormen mede de leidraad voor de prioriteiten in het werk van BirdLife International en haar Partners: Voor de met uitsterven bedreigde vogelsoorten, die snel hulp behoeven, vormen speciale actieplannen de basis. Voor de overige soorten, waarvoor nog tijd is voor een meer geïntegreerde aanpak, worden de belangrijkste leefgebieden. Tevens wordt geprobeerd soorten die het nu nog goed doen, niet in de gevarezone terecht te laten komen.

1.2 Duin- en Kust-campagne

De World BirdWatch van 2008 had in Nederland als onderliggend thema de Duin- en Kust-campagne van Vogelbescherming Nederland. Doel hiervan is de kust te behouden als belangrijk en uniek natuurgebied, bij uitstek geschikt voor broedvogels en trekvogels. Het is een belangrijke publiekscampagne van VBN, gericht op een breed publiek en met als toegevoegd doel de beleidsvorming rond de Nederlandse kust te beïnvloeden.

In het eerste deel van de kustcampagne stond het belang van de Nederlandse kust voor met name broedvogels centraal. In het tweede deel, vanaf de zomer van 2008, gaat het meer om trekvogels en de East-Atlantic flyway. Hierin sluit de campagne aan op de internationale flyway-campagne van BirdLife International (het thema van de Euro BirdWatch 2009, zie 'Discussie').

Aanleiding

De kust is één van de belangrijkste gebieden voor de vogels in Nederland. Een groot aantal soorten in Nederland is afhankelijk van de duin- en kuststrook als broedgebied. Internationaal vormt de duin- en kuststrook een cruciaal onderdeel van de Oost-Atlantische trekroute als rust en fourageergebied.

Een vlucht Kluten met daartussen een Grutto (Foto: Martin Hierck).

Het "Basisrapport duin en kust" en de bijhorende publieksbrochure werd op 10 juni 2008 ten overstaan van pers en politiek gepresenteerd. Doel van dit plan is dat er van 23 voor duin en kust specifieke broedvogels op termijn weer een duurzame populatie ontstaat. In het algemeen is de boodschap van dit beschermingsplan: er is meer ruimte nodig, meer voedsel en meer rust. Meer dynamiek, meer getijdennatuur. De kustcampagne gaat over de gehele kust en strekt zich waar nodig uit tot over de Nederlandse grenzen.

Kusttelposten

In het kader van deze campagne en de World BirdWatch hebben we een aantal van de Nederlandse kustvogelwerkgroepen en trektekgroepen gevraagd ons te helpen om meer mensen (vooral ook niet-vogelaars) te interesseren voor vogeltrek in het algemeen en daarmee voor vogelbescherming in het bijzonder. Hiervoor werden op een aantal plaatsen langs de kust telposten ingericht waar men vogeltrek kon beleven en bovendien informatie(-materiaal) over de Duin- en Kustvogelcampagne kon worden verkregen. Op onze oproep reageerden een aantal werk- en telgroepen positief en uiteindelijk zijn de VWG Alkmaar, VWG Midden-Kennemerland, VWG Den Helder e.o., VWG Etten-Leur, VWG Den Haag, VWG Voorne en de Telgroep De Bloedberg (nabij Monster, Zuid-Holland) bereid gevonden om op hun telposten informatie te verstrekken aan belangstellenden.

Officiële opening van telpost Margarethapolder, in Zeeuws-Vlaanderen (foto: Bert van Broekhoven).

Een aantal vogelwerkgroepen maakte er een echte 'happening' van. Zo greep de VWG De Steltkluut (Oostelijk Zeeuws-Vlaanderen) deze dag aan om hun fantastische nieuwe telpost te laten openen (door een Gedeputeerde notabene). In een nabijgelegen bezoekerscentrum werd hiervoor een groene informatie-markt georganiseerd met o.a. ook lezingen en natuurlijk informatie van Vogelbescherming. De opening is prima geslaagd. De 60-70 gasten waren zeer te spreken over de getoonde presentaties. Deze duurden bijna een uur, maar het was muisstil. Daarna werd de telpost bezocht (zie ook de foto boven), die continue werd bemand.

Ook Avifauna Groningen pakte flink uit. Hierbij konden belangstellenden kiezen uit de volgende mogelijkheden:

- 1) bezetting van de telpost gedurende twee uur bij Noordpolderzijl. Er waren telblokken van twee uur, vanaf 08.00 uur. Alle langstreckende vogels werden geteld.
- 2) deelname aan de steekproeffelling langs de dijk van Noordpolderzijl tot aan de Klutenplas. Hierbij werden alle pleisterende vogels op dit dijktraject geteld. Deze telling was van 11.45 - 15.45 uur, in verband met hoogwater.

Na afloop werden alle telgegevens verzameld in Café 't Zielhoes, in Noordpolderzijl.

Met de waardin van het Zielhoes was afgesproken dat er een stand kon worden ingericht. Hier werden spullen van Avifauna Groningen en Vogelbescherming tentoon gespreid. Vanaf halverwege de ochtend werden de waarnemingen regelmatig genoteerd op A3-vellen en aan den volke getoond. Ook werden de gegevens op de website van Avifauna Groningen (www.avifaunagroningen.nl) gepubliceerd en besteedde de Ommelander Courant aandacht aan het gebeuren.

Regenboog vanaf de rand van Nederland; de Noord-Groninger kwelders (Foto: Marinus Brijker).

De VWG Texel tenslotte organiseerde een Big Sit op de uitkijkbult tussen de Horsmeertjes (in het zuiden van het eiland), vanwaar men ook goed zicht heeft op de Mokbaai e.o. Deze telpost werd aangekleed met informatiemateriaal van de vogelwerkgroep en Vogelbescherming, om deze onder de aandacht van de mensen te brengen. Elders op het eiland werd ook geteld. Overigens werden deze tellingen onderbroken toen bij de Cocksdorp een Bosgors werd ontdekt: een nieuwe soort in de geschiedenis van de BirdWatch! Daarnaast had men de Texelse Courant ingeseind en werd er een vrij uitgebreid stuk geplaatst in dit blad dat een dekkingsgraad van 95% heeft onder de eilandbewoners.

1.3 Trektellen.nl

Het tellen van vogeltrek heeft de laatste jaren weer een nieuwe impuls gekregen. Dat is geheel te danken aan de website www.trektellen.nl. Meer dan 100 telposten waren afgelopen najaar actief en gaven hun gegevens door via deze site. Ook veel vogelwerkgroepen zijn bij [trektellen.nl](http://www.trektellen.nl) aangesloten.

Sinds 2000 zijn gigantische aantallen trekvogels genoteerd. Om alvast een indruk te geven: in [trektellen.nl](http://www.trektellen.nl) staan (half januari 2009) 123.518.551 vogels die sinds de eeuwwisseling zijn ingevoerd. En in 2008 vlogen bijvoorbeeld in totaal 19.654.230 vogels over Nederland tijdens de voor- en najaarstrek. Hieronder nog een paar aansprekend aantallen.

Top Vijf van meest ingevoerde vogels in Nederland in 2008:

1. Spreeuw:	4.224.613 ex.
2. Vink:	3.076.520
3. Houtduif:	2.202.947
4. Koperwiek:	1.702.806
5. Graspieper:	1.261.090

Top Vijf in Nederland vanaf 2000-heden

1. Spreeuw:	26.096.937 ex.
2. Vink:	11.134.035
3. Houtduif:	8.657.565
4. Graspieper:	5.616.195
5. Koperwiek:	4.911.884

Afgelopen winter is in samenwerking met SOVON Vogelonderzoek Nederland de database van [Trektellen](http://www.trektellen.nl) vervangen omdat de database bijna uit zijn voegen barste. SOVON was eerder betrokken bij de coördinatie van trektellingen die door de Landelijke Werkgroep Vogeltrektellen (LWVT) werden georganiseerd en die aan de basis stonden van het boek 'Vogeltrek over Nederland' (LWVT & SOVON 2002). SOVON heeft bovendien veel kennis in huis op het gebied van databases en online-invoersystemen. Kern van [trektellen.nl](http://www.trektellen.nl) is (en blijft) namelijk het online invoeren van trektelgegevens en het snel beschikbaar maken van telresultaten via internet.

De komende tijd zal het systeem nog gebruiksvriendelijker worden gemaakt en meer mogelijkheden bieden dan tot nu toe het geval is. Zo zullen tools ontwikkeld worden zodat iedere telpost de eigen gegevens kan analyseren; denk bijvoorbeeld aan bepalen van eerste en laatste datum in het seizoen, berekenen mediane doortrekdatum, etc. De hoop is daarmee dat deze bewerkingen van de eigen telpostgegevens ook verder zullen bijdragen aan het enthousiasme voor het [trektellen](http://www.trektellen.nl) en de eigen inzichten in het fenomeen vogeltrek zullen vergroten. Daarnaast zal worden geprobeerd in de tellingen meer standaardisatie aan te brengen – niet zozeer door middel van hele strakke regels wat 'wel en niet geteld mag worden' - maar vooral door goed te documenteren *hoe* er op de telpost wordt geteld. Voor beginnende trektellers zal bovendien (samen met de Belgische collega's van BirdLife-partner Natuurpunt) een handleiding worden ontwikkeld die de praktische aspecten rond het uitvoeren van trektellingen zal verduidelijken.

De samenwerking tussen [trektellen.nl](http://www.trektellen.nl) (en daarmee SOVON) en Vogelbescherming Nederland zal, als het gaat om de BirdWatch, ook de komende jaren worden voortgezet.

2 'Methodiek' en opzet van de World BirdWatch

De methodiek was in 2008 niet anders dan tijdens de voorgaande drie jaargangen: de deelnemende vogelwerkgroepen waren vrij om te tellen waar en hoelang ze wilden. Hiervoor kon men kiezen uit trektellingen, gebiedstellingen (telling van alle vogels *in* een bepaald gebied) of excursies.

Hiermee is het een laagdrempelig evenement, waar in feite iedere vogelwerkgroep of telgroep, of andere belangstellenden, aan mee kunnen doen. En dat is meteen ook één van de doelen van de World BirdWatch: een evenement organiseren waaraan alle vogel,- en/of natuurliefhebbers kunnen meedoen.

Doordat de verschillende deelnemers vaak op verschillende manieren hebben geteld zijn de 'analyses' in dit verslag niet helemaal wetenschappelijk verantwoord, maar desalniettemin geeft het toch een beeld van 'vogeltrek' als fenomeen in Nederland, waarvan in Hoofdstuk 6 enkele resultaten worden gepresenteerd.

3 De voorbereidingen

In juni ontvingen alle vogelwerkgroepen van Nederland een eerste aankondigingsbrief voor de World BirdWatch 2008, later gevolgd door een brief met aanmeldingsformulier. In eerste instantie liep het niet storm met de aanmeldingen, maar al gauw bleek dat het aantal aanmeldingen op het zelfde niveau zou eindigen als in 2007. Ondanks de inzendtermijn tot 1 september kwamen zelfs tot op de dag van de BirdWatch zelf nog aanmeldingen binnen. De meeste vogelwerkgroepen doen al sinds jaar en dag mee, maar ook mogen we ieder jaar 'nieuwkomers' verwelkomen. Evenals vorig jaar werden de telposten aangesloten bij trektellen.nl benaderd om weer mee te doen. Afgezien van de overlap die er is tussen sommige vogelwerkgroepen en deze telposten, betekende dit dat er nog 39 telposten 'extra' meededen.

Tot slot kregen de deelnemende vogelwerkgroepen en telposten in september een brief met daarbij meer informatie over het evenement, telformulieren en een voorbeeld persbericht. Ook deze keer verliep veel van de correspondentie per e-mail, meer nog dan voorgaande jaren. Het is dan ook een praktische en snelle manieren van communiceren.

Op de website van Vogelbescherming Nederland was vanaf half september een overzicht te zien van de deelnemende vogelwerkgroepen en hun activiteiten, in de vorm van een kaart waarbij per provincie kon worden 'doorgelinkt' naar een andere pagina met informatie over de tellingen. Tijdens de dag zelf werden op de site ook de doorgebelde aantallen meteen geplaatst, waardoor gaandeweg het beeld ontstond dat het een zeer goede dag zou worden.

4 Deelnemende vogelwerkgroepen

In totaal hebben 102 vogelwerkgroepen meegedaan, iets minder dan in 2007 (105). Deze vogelwerkgroepen organiseerden samen 144 tellingen. Wanneer we de daar de telposten die hun gegevens aan trektellen.nl doorgeven bij optellen dan komen we op een aantal van 183 tellingen, ruim meer dan de voorgaande jaren en een evenaring van het recordaantal van 1989! Voor een complete lijst van de werkgroepen en telgroepen, zie pagina 24.

In verschillende regio's waren er weer vogelwerkgroepen die meerdere telposten hadden georganiseerd, soms ook samen met andere werkgroepen in de regio. Zo hadden zeven Brabantse vogelwerkgroepen samen voor de vijfde keer de handen ineen geslagen en zeven telposten ingericht op een denkbeeldige lijn van Tilburg naar Son en Breugel (Busink 2008). De Vogelwacht Limburg deed deze keer mee met zes telposten langs de Grensmaas. De Natuur- en Vogelwacht Alblasserwaard en Vogelwerkgroep Hoeksche Waard hadden ieder de beschikking over vier telposten, terwijl zowel de St. Natuur- en Vogelwacht (Dordrecht) als de Vogelwerkgroep Rijk van Nijmegen er drie organiseerden. Verschillende werkgroepen voerden twee tellingen uit, zoals bijvoorbeeld: de Vogelwerkgroep Tringa, Vogelwerkgroep IVN-Ede, Vogelwerkgroep De Steltkluut, Vogelwerkgroep Midden-Kennemerland en de Vogelwerkgroep Ridderkerk/Barendrecht. Daarnaast verschenen er in de meeste van de tijdschriften van de deelnemende vogelwerkgroepen leuke artikelen over de plaatselijke resultaten van de BirdWatch.

5 Achter de schermen

Zo goed als alle deelnemende vogelwerkgroepen werden gedurende de dag gebeld vanuit het kantoor van Vogelbescherming Nederland in Zeist.

Hierbij werden natuurlijk de aantallen getelde vogels en soorten genoteerd, maar ook zaken als bijzondere waarnemingen en leuke anekdotes. Van ongeveer 11 tot 18 uur stonden onze telefoons nauwelijks stil, want er werden door negen collega's en vrijwilligers (zie ook pag. 24) enkele honderden telefoontjes gepleegd. Ondanks (of misschien: dankzij) deze hausse aan telefoonverkeer, hebben we een aantal telposten helaas niet kunnen bereiken. Vaak kwamen van deze (maar ook andere) telposten de resultaten dan later per e-mail binnen. Alle doorgebelde en –gemailde aantallen werden meteen ingevoerd in een database. De belangrijkste aantallen werden bovendien op de website geplaatst. Deze database vormt dan weer de primaire bron van informatie voor dit verslag, evenals de verslagen van voorgaande jaren en de website trektellen.nl.

De Nederlandse resultaten werden nog diezelfde dag doorgegeven aan de coördinerende BirdLife-partner in Slowakije, die de gegevens uit Europa verzamelde. Van deze Europese gegevens werd op 5 oktober een verslag voor de internationale pers gemaakt. Ook de vaderlandse pers werd meteen bestookt met de eerste resultaten (zie hoofdstuk 8).

6 De trek

Dit hoofdstuk beslaat het 'vogelkundige' deel van dit verslag van de World BirdWatch 2008, opgetekend aan de hand van de getelde aantallen. Want hoewel het een evenement is waarbij het meedoen belangrijker is dan het resultaat, is het in feite een soort simultaantelling. Daardoor geven de getelde aantallen en vastgestelde soorten een goed beeld van een gemiddelde vogeltrekdag in het najaar, in Nederland. Ook bevestigt het nog eens het feit dat Nederland een belangrijke schakel is op een internationale trekbaan, de zogenaamde 'East Atlantic Flyway' van Noordelijk Europa tot ver in Afrika.

Veelbelovende zonsopkomst bij telpost De Vijfhoek, Diemen (Foto: Guus van Duin).

6.1 Het weer

De dagen voorafgaand aan de BirdWatch stemde de weersverwachting voor de dag zelf niet bepaald optimistisch. En in eerste instantie was het in delen van het land die ochtend miezerig weer en vielen er enkele buien. Gelukkig duurde het niet lang voordat het bijna overal goed vogeltrekweer werd: zwakke tot matige (in de loop van de dag aantrekkende, aan de kust krachtige), van noordwest naar zuidwest draaiende wind. Verder werd het bewolkt maar bleef het droog.

Daar kwam nog bij dat het de dagen voor de BirdWatch regenachtig was, waardoor noordelijke trekvogels hun doorreis waarschijnlijk even hadden uitgesteld, tot de dag van de World BirdWatch! Het verwachte (zeer) slechte weer brak overigens op zondag 5 oktober aan, goede timing dus!

Bij sommige soorten (zie ook de soortteksten van de Top Tien) maakte dit alles tot een zeer goede doorkomst en dat verscheidene records sneuvelen.

Inspannend turende tellers op de Oesterdam, Tholen (Foto: Leonard Ketting).

IVN De Ronde Venen, telling in Polder Groot Mijdrecht (Foto: Gerrit Hiemstra).

6.2 Samenvatting getelde aantallen

Op 4 oktober 2008 werden in Nederland in totaal 663.550 vogels geteld, verdeeld over 215 soorten. Dat waren beide absolute records. Voor een vergelijking met eerdere Word BirdWatch-resultaten, zie tabel 1. De BirdWatch-evenementen van de laatste jaren (m.i.v. 2004) zijn qua telwijze goed te vergelijken (samen met die van 1996, zie ook Ottens 2005). In al deze jaargangen werden namelijk zowel trekkende als pleisterende vogels geteld.

	Totaal	Aantal soorten	Aantal telposten	Gem. aantal vogels per telpost
2008	663.550	215	183	3.626
2007	474.581	208	150	3.164
2006	334.505	193	150	2.230
2005	355.836	201	125	2.847
2004	521.072	209	110	4.437
2003	189.955	166	70	2.714
2001	152.592	143	65	2.348
1999	91.249	132	70	1.304
1996	624.723	202	139	4.494
1989	504.359	212	183	2.756

Tabel 1. Samenvattende aantallen van de laatste BirdWatch-evenementen.

Wanneer we een vergelijking met 1996 maken, blijkt dat (nog steeds) een bijzonder goed jaar geweest te zijn. Dat kunnen we opmaken uit het gemiddelde aantal per telpost toen en dat met 'maar' 139 telposten. Met zo'n gemiddelde hadden we in 2008 ongeveer 822.000 vogels geteld... Maar dat dit van verschillende factoren (vooral het weer) afhangt weten we inmiddels maar al te goed.

In de 'historie' van dit evenement (in veertien jaargangen gedurende 1989-2008: zie ook Ottens 2006, 2007 en 2008) is het totaal aantal vogels dat werd genoteerd inmiddels opgelopen tot maar liefst 8.278.011, wat neerkomt op 591.000 vogels gemiddeld per jaar.

6.3 De Top Tien van 2008 nader bekeken

Figuur 1 geeft de 'ranglijst' weer van de tien meest waargenomen soorten in 2008. Voor het eerst in de historie van het evenement is niet de Spreeuw, maar de Vink de absolute 'winnaar'. Daarnaast, in vergelijking met de vorige editie, toch enkele met stip gestegen binnenkomers en afvallers (zie voor een vergelijking Ottens 2008).

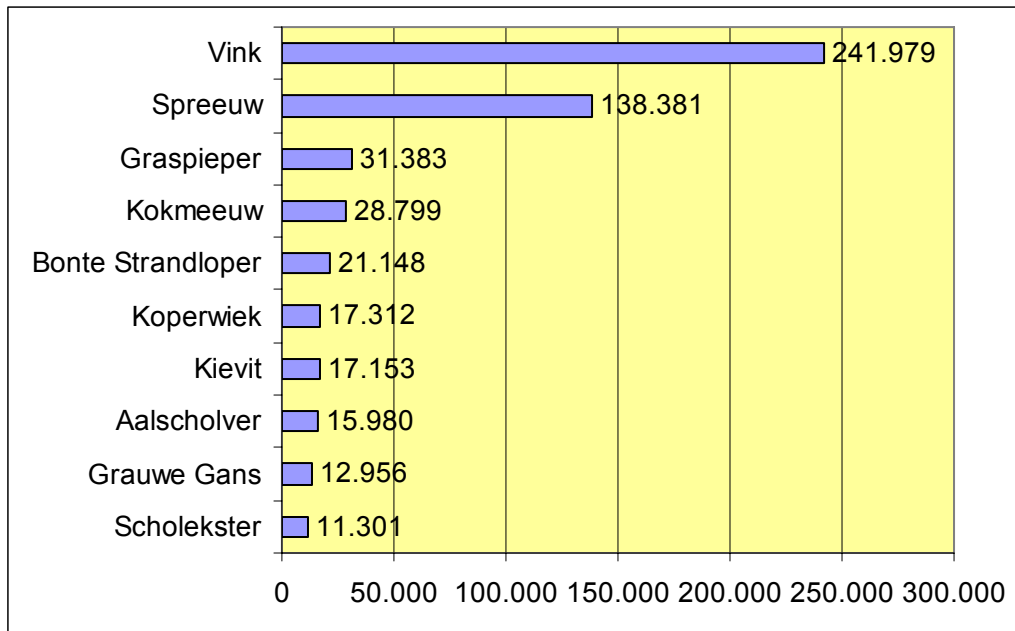

Fig. 1. Top Tien van de meest getelde soorten tijdens de World BirdWatch 2008.

Helaas is geen Europese Top Tien beschikbaar, maar wel weten we dat in Europa de Spreeuw toch algehele lijstaanvoerder is geworden, gevolgd door Meerkoet en Vink. Hieronder volgt een soortsgewijze uitwerking van de Nederlandse Top Tien:

1 Vink (2007: nummer 5)

Deze soort moet toch wel de grote verrassing zijn van de BirdWatch van 2008! Het is bijna alsof de Vinken het verslag over 2007 (Ottens 2008) hebben gelezen...

De reden voor dit recordaantal zal zijn oorsprong deels vinden in het brongebied voor de meeste Vinken die we hier op trek noteren: Scandinavië. De dagen voorafgaand aan 4 oktober vorig jaar waren bijvoorbeeld maar weinig Vinken betrokken vanaf Falsterbo in Zuid-Zweden, maar op 3 oktober ging het hek daar van de dam. Maar liefst meer dan 445.000 Vinken werden hier die dag geteld. Een deel van deze vogels heeft deze afstand blijkbaar vliegensvlug afgelegd, al is het niet waarschijnlijk dat alle Zweedse vogels in ruim één dag Nederland hebben kunnen bereiken. Mogelijk zaten ook in Noord-Duitsland grote aantallen Vinken te wachten om door te vliegen. Tijdens de BirdWatch werd een belangrijk deel (84.809) van de Vinken genoteerd door de telposten aangesloten bij trektellen.nl. Van de overige telposten werden grote aantallen Vinken o.a. op de Oelemars (VWG Losser: 25.288 ex), Aan de Majoor (VWG De Haeselaar: 9.675) en telpost Zuidveld (VWG De Hop: 8.566 Vinken).

Ook in België, Zwitserland en Letland stond de Vink op nummer één, terwijl de soort bovendien in de Top Drie van twee andere landen (Litouwen en Spanje) prijkte.

2 Spreeuw (1)

Werden tijdens de vorige jaargang nog bijna-recordaantallen Spreeuwen waargenomen, in 2008 deed deze soort een gevoelig stapje terug. Maar zelfs in jaren waarin relatief weinig Spreeuwen zijn geteld (zoals bijvoorbeeld 34.636 in 2001 en 42.535 in 1999) belandden ze toch op nummer 1-positie. Nu dus, voor het eerst sinds de geschiedenis van dit evenement een tweede plaats.

Net als voorgaande jaren werd door de Natuur- en Vogelwacht De Alblasserwaard een leeglopende slaapplek langs de Kinderdijk meegeteld (71.817), wat meteen garant stond voor bijna 50% van het dagtotaal.

Bij deze soort leverden de tellers van trektellen.nl (met 29.841 ex.) een relatief bescheiden bijdrage. De meeste Spreeuwen werden in een brede kuststrook geteld, waarbij bijvoorbeeld VWG Tringa er op de Hondsbosse Zeewering er 4.420 noteerde. Maar ook in het binnenland werden relatief grote groepen Spreeuwen geteld: o.a. De Langakkers (Plattelandsvereniging Hei-Heg-Hoogeind) met 3.274 vogels, telpost Mariapeel (VWG 't Hökske) met 2.698 exemplaren en Telgroep Ketelbrug (2.500).

In Bulgarije, Tsjechië, Hongarije, Polen en Roemenië bezette deze soort de eerste plaats en in vier andere landen belandden ze in de Top Drie, wat de algehele topositie in Europa verklaart. Overigens stond de nauw verwante Zwarte Spreeuw op nummer één in Spanje.

3 Graspieper (6)

Als tijdens een BirdWatch veel Vinken worden waargenomen lijkt het alsof in de 'sลิปstream' ook meer dan gemiddelde aantallen Graspiepers meekomen. Dat was bijvoorbeeld het geval in 2004 en nu dus weer. Waarschijnlijk zijn bij beide soorten dezelfde omstandigheden verantwoordelijk voor hun trekgedrag en hebben we te maken met hetzelfde broedgebied.

Hoe het ook zij, relatief grote aantallen Graspiepers dus in 2007; met als maxima bijvoorbeeld de 1.660 vogels van telpost Zuidveld (VWG De Hop), 1.391 langs Het verdronken Land van Saefinghe (VWG De Steltkluut) en de 1.095 vogels van de Vogelwacht Utrecht, afd. Amersfoort (telpost Hazewater). Door de tellers van trektellen.nl konden 11.988 Graspiepers worden opgeteld bij het totaal.

Ook in België 'scoorden' Graspiepers goed met een tweede plaats in de nationale eindklassering.

4 Kokmeeuw (3)

Ook de Kokmeeuw is zo'n vaste waarde als het gaat om de meest gestelde soorten tijdens de BirdWatch. En meestal is deze soort in de hogere regionen van de Top Tien te vinden en vrijwel jaarlijks in vergelijkbare aantallen. In 2004 behaalde de Kokmeeuw nog de 7^e positie met 21.576 vogels, maar in 2005 (3^e: 17.830), 2006 (4^e: 20.428) en 2007 (3^e: 24.564) werden betere resultaten geboekt. Traditioneel heeft de soort dit te danken aan de vogels die door de Vogelwacht Limburg en IVN-Roermond langs de Limburgse Maas worden geteld. Maar de kans is groot dat een (belangrijk) deel van de 10.033 Kokmeeuwen die IVN-Roermond langs de Maas telde ook zuidelijker door de zes telposten van de Vogelwacht Limburg zijn genoteerd, alwaar men er 4.983 telde.

Deze aantallen zijn echter toch opgeteld, omdat het lastig is om dergelijke dubbeltellingen eruit te filteren, zodat een substantieel deel van het totaal uit Limburg afkomstig is. Een andere 'uitschieter' zijn nog de 1.575 vogels die op Texel werden geteld. Via trektellen.nl kwam tenslotte nog eens 4.222 Kokmeeuwen binnen.

In Servië stond de Kokmeeuw op de eerste plek van de meest waargenomen soorten en in vier andere landen in de Top Drie.

5 Bonte Strandloper (18)

Voor het eerst sinds 2004 weer terug in de Top Tien. Deze opvallende positie van de Bonte Strandloper komt voor het belangrijkste deel op het conto van tellingen op Schiermonnikoog (evenals in 2004, nu met 9.719 ex.) en Texel (7.987). Toch werden ook in het binnenland op verscheidene plekken (kleine aantallen) 'Bontjes' geteld. Wel leuk dat deze soort de Duin- en Kust-campagne op kwam luisteren!

6 Koperwiek (10)

2008 is voor deze soort een topjaar gebleken. Alleen in 1989 (18.813 vogels) werden meer Koperwieken geteld. En ook toen behaalde de soort een 6^e positie in de Top Tien. Blijkbaar is dat het hoogst haalbare want Koperwieken komen gemiddeld later aan dan de eerste week van oktober. Zo valt de piek in het doortrekverloop van deze soort bij Winterswijk (gedurende 1975-1999) en Arnhem (1981-1999) in de laatste helft van oktober (Bijlsma et al. 2001). De BirdWatch komt voor Koperwieken dus te vroeg. Mogelijk dat dezelfde 'mechanieken' als bij Vink en Graspieper een rol speelden bij de relatief grote aantallen Koperwieken in 2008, ook die eerstgenoemde soorten vlogen namelijk goed in 1989.

Voorbeelden van telposten waar relatief veel Koperwieken werden waargenomen zijn o.a. de Zeedijk bij Spakenburg (A Rocha Nederland) met 629 exemplaren, het Hazewater (Vogelwacht Utrecht, afd. Amersfoort) met 853 vogels en de Westhaven (St. Natuur- en Vogelwacht) met 1.008. Het aandeel van de tellers van trektellen.nl was aanzienlijk: 8624, ongeveer de helft van het landelijk totaal!

7 Kievit (2)

Deze soort is de laatste jaren steevast in de bovenste regionen van de Top Tien aan te treffen. Dat het hierbij vooral om pleisterende vogels gaat blijkt wel uit de bescheiden aantallen trekkers die aan trektellen.nl (762) zijn doorgegeven.

Tijdens de vorige jaargangen van de BirdWatch behoorde de Kievit steeds tot de vijf meest getelde soorten. Gemiddeld werden gedurende 2004-07 zo'n 26.000 Kieviten geteld, per BirdWatch. De lage klassering is dus te danken aan de benedengemiddelde aantallen deze keer. Als er al grootschalige verplaatsingen door Kieviten plaatsvinden (vaak ingegeven door invallende vorst of sneeuw), dan is de BirdWatch doorgaans niet het moment om dat vast te kunnen stellen.

De grootste aantallen werden in 2008 door Vogelwacht Uffelte geteld in de omgeving van Uffelte/Ruinen (Drenthe), namelijk 1.210 vogels. Net als vorig jaar telde Vogelwerkgroep De Steltkluut (aan de zeedijk van de Margarethapolder; Zeeuws-Vlaanderen) ook weer relatief veel Kieviten, met 1.150 exemplaren. Vogelwerkgroep Tholen telde er 1.084 langs de Oesterdam, terwijl de Telgroep Ketelbrug er 1.000 noteerde.

8 Aalscholver (14)

In de periode 2004-07 ontbrak deze soort alleen in 2007 in de Top Tien. Hoog scoren doet deze soort trouwens nooit; met in 2004 de 10^e plaats, een 7^e notering in 2005 en de 6^e positie in 2006. Dit is het gevolg van grote verschillen in de aantallen: 12.184 (2004), 6.856 (2005) en 18.129 (2006). Met 15.980 getelde exemplaren in 2008 werden deze keer dus relatief veel Aalscholwers aan het papier toevertrouwd, waarbij ongetwijfeld ook pleisterende (of, bij een slaapplek 'rondhangende') vogels zijn meegenomen. Dat er toch sprake was van Aalscholver-trek blijkt wel uit de 5.816 exemplaren die door de telposten aangesloten bij trektellen.nl zijn genoteerd.

Telposten met relatief grote aantallen waren o.a. de zes telposten langs de Maas in Limburg (Vogelwacht Limburg); 552 exemplaren (mogelijk dubbeltellingen), Rooskensdonk (Westbrabantse Vogelwerkgroep); 928 vogels en Telgroep De Horde met maar liefst 2.095 langstreckende Schollewaars.

9 Grauwe Gans (4)

Ook zo'n vaste verschijning onder de meest getelde soorten tijdens de BirdWatch. Gemiddeld werden tijdens 2004-07 15.459 Grauwe Ganzen per evenement waargenomen, waarbij er van jaar tot jaar nauwelijks van dat aantal wordt afgeweken. Dat in 2008 dan toch duidelijk minder vogels werden geteld heeft er waarschijnlijk mee te maken dat er minder pleisterende vogels zijn waargenomen dan gebruikelijk. Zo werden in 2007 nog de Dollard-kwelders (een bekende hotspot) geteld en deze keer niet. En telde Natuurbeschermingsvereniging 't Duumpje (langs Breskens) in 2007 nog 3.870 vogels, afgelopen jaar waren dat er 19. En ook uit het totaal van trektellen.nl (1.572) wordt duidelijk dat we met een benedengemiddelde dag te maken hebben. Opvallende aantallen werden genoteerd door IVN Ronde Venen, in de Polder Mijdrecht: 2.029 vogels, Vogelwerkgroep Texel (1.525 ex.) en Vogelwerkgroep Nederweert (Grote Peel: 1.500).

10 Scholekster (23)

Evenals bij de Bonte Strandloper (zie boven) heeft deze soort zijn opvallende positie (net als in 2004) te danken aan tellingen op Schiermonnikoog (9.410 ex., 83% van het totaal!). Tel daar de 646 vogels bij op die Avifauna Groningen bij Noordpolderzijl telde en de 330 exemplaren die langs de Margarethepolder werden waargenomen door Vogelwerkgroep de Steltkluut en men heeft bijna het landelijk totaal te pakken. Ondanks de Top Tien-notering dus toch een mager Jaar van de Scholekster, tenminste voor wat de World BirdWatch 2008 betreft.

6.4 Opvallende gebeurtenissen

Dankzij de van noordwest naar zuidwest draaiende (en in de loop van de dag aantrekkende) wind werden goede aantallen **zeevogels** gemeld. Van de min of meer pelagische soorten zijn de volgende toch wel vermeldenswaardig: één Papegaaiduiker, één Noordse Pijlstormvogel, één Vorkstaartmeeuw, drie Noordse Stormvogels, vier Vale Stormvogeltjes, vijf Middelste Jagers, zeven Grauwe Pijlstormvogels, acht Kleinste Jagers, negen Roodkeelduikers, 23 Drieteenmeeuwen, 27 Grote Jagers, 50 Kleine Jagers, 78 Jan-van-Genten, maar ook 155 Kuifduikers en 440 Grote Sterns. Vooral van Drieteenmeeuw, Kleine Jager, Grote Stern, Grote Jager en Kleinste Jager werden bovengemiddeld veel exemplaren vastgesteld. Al met al deed afgelopen jaargang nauwelijks onder voor de zeetrek-topBirdWatch van 1 oktober 2005 (Ottens 2006). In 2008 waren het (naast natuurlijk Westkapelle) ook de telposten van Bloemendaal aan Zee, Paal 18 (Terschelling), Huisduinen en Camperduin die de hoofdrollen opeisten.

Nooit eerder werden tijdens een BirdWatch 'zoveel' Drieteenmeeuwen geteld (Foto: Arie Ouwerkerk).

Vanwege de bewolkte omstandigheden werden relatief weinig **roofvogels** aan het papier toevertrouwd, dit in sterk contrast met de voorgaande editie. In 2007 ging het bijvoorbeeld om 2.777 'rovers', verdeeld over 13 soorten, maar in 2008 waren het er 1.306 (14 soorten). Bij sommige soorten zijn de verschillen enorm, dus heeft een directe vergelijking tussen deze jaren misschien niet zoveel zin. Zo werden vorig jaar 657 Buizerds aan het papier toevertrouwd, in tegenstelling tot 1.780 in 2007.

Sperwers zijn onderweg niet zo aangewezen op thermiek en deden het nog relatief goed met 340 waargenomen exemplaren (389 in 2004 en 538 in 2007). Andere soorten deden het in 2008 naar verhouding vergelijkbaar of zelfs beter dan het voorgaande jaar. Voorbeelden daarvan zijn Havik (2008: 44 vs. 45 in 2007) en Bruine Kiekendief (2008: 55 vs. 37 in 2007). Het weer was duidelijk niet gunstig voor soorten die zich bij voorkeur door middel van thermiek verplaatsen (zoals de Buizerd). Schaarsere roofvogels waren tijdens de laatste editie o.a. tien Visarenden, een Rode Wouw, een Zearend en toch nog twee Wespddieven. De relatief hoge aantallen Slechtvalken (47) en Smellekens (41) zijn een functie van het feit dat deze valken minder afhankelijk zijn van thermiek.

Ook in 2008 werden weer de nodige **zeldzaamheden** en **schaarse soorten** vastgesteld. Nieuw voor het evenement waren o.a. een Bosgors (Texel), drie Rosse Franjepoten en een Fluiter. Overige hoogtepunten waren bijvoorbeeld de volgende leuke soorten: negen Bladkoningen, 10 Buidelmezen, een Cetti's Zanger, een Zwarte Ooievaar, drie Grote Piepers en drie Koereigers, 16 Beflijsters, een Pontische Meeuw en een Zwartkopmeeuw. Die laatste soort is trouwens verassend zeldzaam tijdens de BirdWatch, er zijn slechts enkele vastgesteld in de loop der jaren.

Met 67 vogels werden beduidend meer Kleine Zilverreigers geteld dan voorgaande jaren, maar het record blijft staan op de 106 vogels van 2004. De Grote Zilverreigers doet met 108 waargenomen exemplaren weer een paar stapjes terug ten opzichte van de vorige twee edities (146 en 115 in resp. 2007 en 2006).

Grote Zilverreiger langs telpost De Horde bij Jaarsveld, Utrecht (foto: Arjan Boele).

Dat (sommige van) de zogeheten '**exoten**' het goed doen in ons land blijkt wel uit de 1.716 Nijlganzen en 1.550 (Grote) Canadese Ganzen die werden geteld; een betere afspiegeling van de Nederlandse populatie dan tijdens de voorgaande editie (Ottens 2008). Dat geldt niet voor de 10 Indische Ganzen, vijf Casarca's en maar twee (!) Halsbandparkieten die aan het papier werden toevertrouwd. Van deze soorten mogen de werkelijke populaties vele malen groter worden verondersteld. Nieuw voor de BirdWatch waren tenslotte de twee Prachtrosella's die langs de Waalbandijk vlogen bij Tiel en daar werden gefotografeerd (VWG Tiel). Dat is een eind van huis voor deze Australische parkiet, al waren ze ongetwijfeld in de buurt ontsnapt.

7 De BirdWatch in overig Europa en elders

In 2008 was weer sprake van een World BirdWatch. Van de tellingen in Europa, waar 31 BirdLife-partners meededen, hebben we een overzicht van de belangrijkste aantallen. Van de overige continenten en landen hebben we dat helaas niet, maar zie onder. In totaal brachten ongeveer 50.000 deelnemers een dag lang de Europese (trek)vogels in kaart en werden op 2.900 tellocaties om precies te zijn 2.432.610 vogels geteld. Daarvan hebben wij dus ruim een derde deel voor onze rekening genomen.

Voor het eerst in de geschiedenis van dit evenement werden in Nederland dan ook de meeste vogels geteld van Europa! Op afstand werden we hierbij gevolgd door Litouwen (470.650 vogels) en Hongarije (210.475). De meeste activiteiten/tellingen (1.719) werden in Rusland georganiseerd, met eervolle vermeldingen voor ons land en Hongarije (157).

Het hoogste aantal deelnemers was zoals gebruikelijk in Spanje actief: met 22.000 vogelliefhebbers stak men er met kop en schouders bovenuit. Ter vergelijking, in ons land deden naar schatting meer dan 1.000 vogelaars en andere belangstellenden mee.

Bijzondere soorten die in Europa werden genoteerd zijn o.a. de eerste Alpengierzwaluw voor Estland, twee Keizerarenden (Cyprus), een Steltkluut in Litouwen (daar een grote zeldzaamheid), een Bladkoning in Luxemburg, een Roodkopklauwier en een Kleine Sprinkhaanzanger in Noorwegen, een Blonde Ruiters en een Izabelklauwier in Polen en een Witstaartkievit in Turkije.

Elders

Zoals gezegd maakt de BirdWatch in 2008 wereldwijd onderdeel uit van het World Bird Festival dat tweejaarlijks wordt georganiseerd door BirdLife International. Gedurende dit Festival wordt een maand lang het belang (ook in culturele zin) van vogels gevierd. Tegen het einde van oktober hadden honderdduizenden mensen deelgenomen aan evenementen die hen (soms voor de eerste keer) hebben laten kennismaken met het plezier en het nut van het kijken naar vogels en dat is weer van belang om mensen te laten zien dat vogels het beschermen waard zijn. Het internationale karakter van het Festival heeft hen er hopelijk van doordrongen dat vogels grenzeloos zijn en dat vogelbescherming afhankelijk is van internationale samenwerking.

Evenementen die zijn gehouden variëren van excursies, Big Days, lezingen, film- en theatervoorstellingen, kunst-workshops en tentoonstellingen. Hier zijn letterlijk honderden kleine en grote organisaties bij betrokken geweest. Tijdens de World BirdWatch ligt de nadruk op het internationale aspect van vogelbescherming.

8 Persaandacht

De BirdWatch 'scoort' altijd goed bij de pers. Persvoorlichtster Marieke Dijksman van Vogelbescherming Nederland werd vaak gebeld door regionale radio- en televisieomroepen die vroegen om lokale contactpersonen. Zoals ook eerdere jaren het geval was hebben de deelnemende vogelwerkgroepen een concept-persbericht gekregen dat ze naar eigen bevinden konden aanpassen en rondsturen. Hiervoor bestond veel belangstelling.

Op radio en TV was er o.a. aandacht voor de BirdWatch op Radio Gelderland, VARA's Vroege Vogels (radio), Radio Flevoland en Omroep Brabant (radio). Daarnaast waren er diverse interviews op regionale radio en tv door plaatselijke vogelwerkgroepen: Radio en TV Noord-Holland, Radio Noord, Omroep Zeeland en Omrop Fryslân. Daags na de BirdWatch was er een bericht op teletekst (bij de NOS en RTL) en werden de resultaten genoemd in RTL Ontbijtnieuws.

In het tijdschrift Landleven (oplage 135.000) verscheen een artikel. Wat de landelijke schrijvende pers betreft, was er aandacht voor de BirdWatch in de Telegraaf (artikel op zaterdag, foto op zondag) en het Algemeen Dagblad.

Praktisch alle regionale kranten pakten groot uit met de World BirdWatch. In de meeste gevallen zijn ze op pad gegaan met de lokale vogelwerkgroep, waar ze zelf contact mee hebben gelegd naar aanleiding van het persbericht. In sommige gevallen hebben wij de contacten gelegd. Het gaat o.a. om de Provinciale Zeeuwse Courant, het Brabants Dagblad, De Limburger, de Stentor, de Gelderlander, het Friesch Dagblad, Dagblad van het Noorden, Noord-Hollands Dagblad en Tubantia.

Verscheidene krantenkoppen gaven op treffende wijze de essentie van de World BirdWatch 2008 weer. Sprekende koppen waren o.a.: 'Vink overvleugelt spreek bij telling' (Algemeen Dagblad), 'Vink en Kanoet massaal present op vogelteldag' (De Volkskrant) en 'Vink ook in Brabant de topper' (Brabants Dagblad).

9 'Discussie'

Het thema van de Euro BirdWatch van 3 oktober 2009 is de Flyway-campagne (*Born to Travel - bescherm trekvogels op hun wereldreis*) van BirdLife International. Vogelbescherming Nederland speelt hierin een leidende rol en wil meer aandacht voor de enorme betekenis die ons kleine en dichtbevolkte land heeft voor grote groepen trekvogels. Nederland is met z'n delta, Waddenzee, wetlands en uitgestrekte weidelandschap een onmisbaar tussenstation voor de miljoenen trekvogels op hun tocht van en naar Afrika. Voor voedsel, rust en broedgebieden bestaat er in Noordwest-Europa geen ander gebied dat zo immens belangrijk is. Tien tot twaalf miljoen vogels maken jaarlijks alleen al gebruik van bijvoorbeeld de Waddenzee.

Tellint

In het kader van deze campagne willen we (net als in 1989 en 1999) weer een tellint inrichten. En welke lijn is hiervoor beter geschikt dan het Trekvogelpad? Deze langeafstandswandelroute van 380 km. loopt van Bergen aan Zee tot aan Enschede (zie Fig. 2). In 1999 werd het Trekvogelpad geopend en het pad viert dus dit jaar haar 10-jarig bestaan. Daarnaast heeft ook Vogelbescherming Nederland in 2009 reden voor een feestje: de vereniging bereikt namelijk de respectabele leeftijd van 110 jaar!

Tenslotte kunnen we de telgegevens van 2009 vergelijken met die van respectievelijk 10 en 20 jaar geleden. Dat moet bijna wel interessante resultaten opleveren!

Het idee is om langs het Trekvogelpad gemiddeld iedere 5 km. een telpost in te richten, zodat bij wijze van spreken geen vogel aan de aandacht kan ontsnappen. En daarbij is jullie hulp onmisbaar! We willen jullie namelijk vragen om voor deze bijzondere keer een telpost langs het tellint in te richten.

Fig. 2. De route van het Trekvogelpad.

Natuurlijk is iedereen vrij om zijn eigen (vertrouwde) telpost te bemannen, maar het zou erg mooi zijn als in ieder geval een deel van de telgroep op een telpost langs het trekvogelpad kan staan. Het is toch wel leuk om eens een ander deel van het land te bezoeken en de trek aldaar te bewonderen!

We zullen eerst proberen om per telpost de lokale of regionale vogelwerkgroep uit te nodigen, maar we ontkomen er niet aan om volledige telgroepen te 'verhuizen' naar een andere regio.

Trekvogelpad sponsorwandeling

Het weekend van 3 en 4 oktober 2009 is ook het finaleweekend van de grote sponsorwandeling van Vogelbescherming. Langs het Trekvogelpad zullen mensen één of meer etappes lopen, gesponsord door zoveel mogelijk vrienden en bekenden, om geld bijeen te brengen voor het Vogelbescherming Flyway-fonds. Met dit fonds worden projecten van Nederland tot Afrika mogelijk gemaakt die direct bijdragen aan de bescherming van trekvogels.

Op zaterdag 3 oktober zullen de wandelaars dus zeker ook één of meer telposten tegenkomen. Een goede gelegenheid om kennis te maken met trektellen en vogeltrek en met de deelnemende vogelwerkgroepen. Vogelbescherming gaat vanaf april uitgebreid werven voor deze sponsoractie en zal er voor zorgen dat er informatiemateriaal beschikbaar is op de telposten langs de route.

10 Literatuur

Bijlsma, R.G., Hustings, F. & Camphuysen, C.J. 2001. Algemene en schaarse vogels van Nederland. Avifauna van Nederland 2. Haarlem/Utrecht.

Busink, P. (redactie) 2008. Verslag Vogeltrekdag Midden-Brabant, 4 oktober 2008. Eigen uitgave.

Hustings, F., Boele, A. en Troost, G. 2008. Trekgolven in herfst 2008. SOVON-Nieuws 21 (4): 9-10.

LWVT & SOVON. 2002. Vogeltrek over Nederland. Haarlem.

Ottens, G. 2006. Alle vogels verzamelen! Verslag van de Euro BirdWatch in Nederland op 1 oktober 2005. Zeist.

Ottens, G. 2007. Vogelaars kijken met de wereld mee. Verslag van de World BirdWatch in Nederland op 7 oktober 2006. Zeist.

Ottens, G. 2008. Mistige morgen, schone dag. Verslag van de Euro BirdWatch in Nederland op 6 oktober 2007. Zeist.

Dankwoord

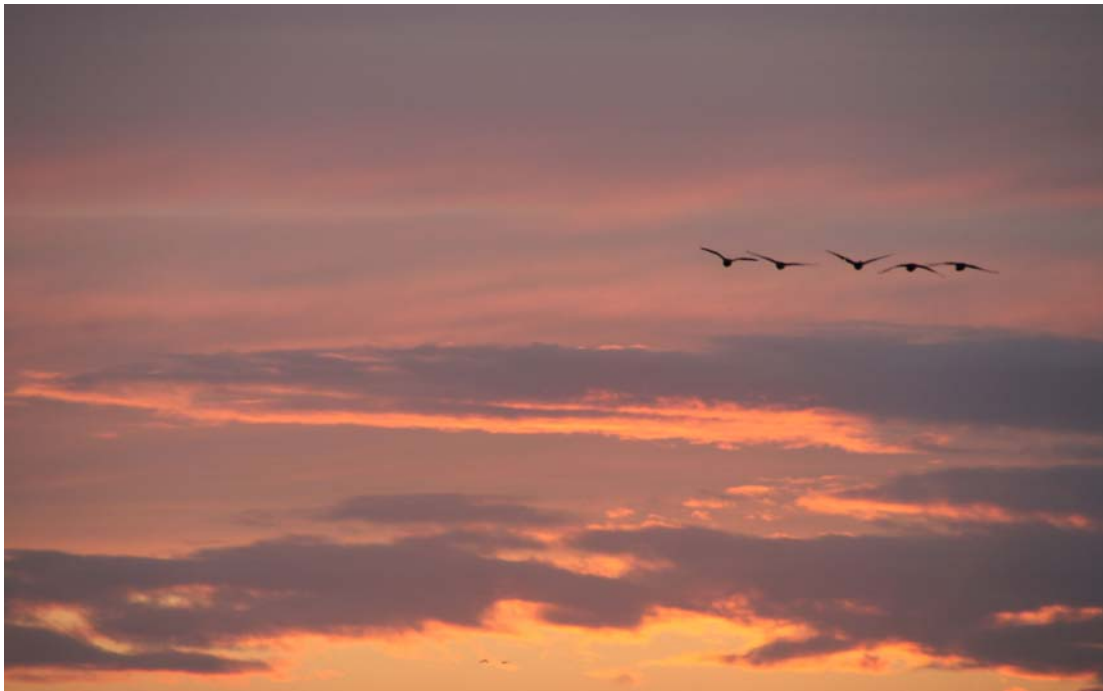
Allereerst wil ik hierbij natuurlijk de honderden enthousiaste tellers (verenigd in onderstaande vogelwerkgroepen) bedanken die op zaterdag 4 oktober 2008 mee hebben geholpen om van deze World BirdWatch (weer) een groot succes te maken:

A Rocha Nederland, Altenatuur, Avifauna Groningen, IVN- de Ronde Venen & Uithoorn, IVN- Roermond, IVN Valkenswaard, IVN- Vijlen/Vaals, Madese Natuurvrienden, Natuur- en Landschapsbeheer Boxtel, Natuur- en Vogelwacht Alblasserwaard, Natuur- en Vogelwacht Bakkeveen, Natuur- en Vogelwacht Culemborg, Natuur- en Vogelwacht Schouwen-Duiveland, Natuur- en Vogelwacht Vijfheerenlanden, Natuur- en Vogelwacht Zuid-Flevoland, Natuur- en Vogelwerkgroep 'De Grutto', Natuur- en Vogelwerkgroep Krimpenerwaard, Natuurwerkgroep De Reest, Natuurwerkgroep Liempde, Plattelandsvereniging Hei-Heg-Hoogeind, St. Koekeloere, St. Natuur- en Vogelwacht Zuid-Flevoland, Twentse Vogelwerkgroep, Ver. voor Natuur- en Vogelbescherming Noordwijk, Vereniging Natuur en Milieu Wij bij Duurstede, Vereniging voor Natuurbescherming Gorredijk e.o Vogel- en Natuurwerkgroep Zundert, Vogelbeschermingswacht Noord-Veluwe, Vogelwacht De Maasheggen, Vogelwacht Limburg, Vogelwacht Uffelte e.o., Vogelwacht Utrecht, Vogelwacht Utrecht, afd. Amersfoort, Vogelwacht Utrecht, afd. Nieuwegein/Ijsselstein, VWG 't Duumpje, VWG 't Hökske, VWG Alkmaar, VWG Alphen a/d Rijn, VWG Amsterdam, VWG Arnhem e.o., VWG Bathmen, VWG Borculo-Ruurlo, VWG 'De Haeselaar', VWG De Hop, VWG 'De Klamper', VWG 'De Kulert', VWG De Roerstreek , VWG De Steltkluut , VWG De Zwaluw, VWG Den Helder, VWG Eibergen, VWG Etten-Leur, VWG Goeree-Overflakkee, VWG Grave e.o., VWG Hoeksche Waard, VWG IVN Bakel-Milheeze, VWG IVN- Ede, VWG IVN- Elsloo 'De Wouw', VWG IVN- Groningen-Haren, VWG IVN- Helden, VWG IVN- Kerkrade, VWG IVN- Leeuwarden, VWG IVN- Lunteren/Barneveld, VWG IVN- Nuenen, VWG IVN- Oirschot, VWG IVN- Oisterwijk , VWG IVN- Oss, VWG IVN- Zeewolde 'Oriolus' , VWG KNNV- Apeldoorn, VWG KNNV- Tilburg, VWG KNNV- Waterweg Noord, VWG Koudekerk/Hazerswoude e.o., VWG Losser, VWG Maas en Waal, VWG Midden-Kennemerland, VWG Midden-Overijssel, VWG Nederweert, VWG Ootmarsum, VWG Ouderkerk a/d Amstel, VWG Ridderkerk en Barendrecht, VWG Rijk van Nijmegen, VWG Rivierenland, VWG Rotta, VWG Stad en Amt Doesborgh, VWG 't Gooi, VWG Texel, VWG Tholen, VWG Tringa, VWG Uden e.o., VWG Ver. Natuur&Milieu 'De Vechtstreek', VWG Voorne, VWG VWG Midden-Brabant, VWG Zoetermeer, VWG Zuidoost-Achterhoek , VWG Zutphen, Werkgroep Avifauna Drenthe en de Westbrabantse Vogelwerkgroep.

Een woord van dank natuurlijk ook aan deze telposten/-groepen, waarvan de aantallen via trektellen.nl binnen kwamen:

Aamsveen, Aan de Majoor (Koningsbosch), Afsluitdijk (Den Oever), AVL-terrein (Eygelshoven), Ballooerveld (Drenthe), Banisveld (Kampina), Bargerveen, Beemsterweg, Eldrik (Doesburg), Beijum (Groningen), Bergen aan Zee, Bloemendaal aan Zee, Boetelerveld (Raalte), Breskens, Brobbelbies-Noord Uden en Brobbelbies-Zuid (beide tussen Uden en Oss), Buytenpark (Zoetermeer), Camperduin, Canisvlietbinnenpolder (Sas van Gent), Castelreesche Heide, Corversbos (Hilversum), De Blauwe Kamer , De Bloedberg (zeetrek, Monster), De Bloedberg, Monster De Gorzen (Ridderkerk), De Grootte Peel, De Hamert, Hoekse Sluis (Bergambacht), De Horde (Lopik), De Mosbulten, De Nolle (Vlissingen), De Uithof (Utrecht), De Vlijt (Winterswijk), De Vulkaan (Den Haag), Dieren, Dordtse Biesbosch, Drieberg (Ede), Duurswouderheide (Bakkeveen), Dwingelderveld, Eemshaven, Gebrande Kamp (Middelbaar), Hazewater (Leusden), Het Oostermaet

(Bathmen), Hollandscheveld, Hondsbossche Zeewering, Huisduinen (zeetrek), IJmeerdijk (Almere), Katwijk (zeetrek), Ketelbrug/Kamperhoek, Kinderdijk, Nieuw Lekkerland, Korendijkse Slikken, Kruishaarsche Heide, Kwintelooijen (Veenendaal), Laaxum (ZW-Friesland), Langekampweg (Ede), Leikeven (Huis ter Heide NB), Loozerheide (Weert), Maarnsche Berg, Maasmond (Maasvlakte), Margarethapolder (Terneuzen), Mariapeel, Nekkeveld (Nijkerk), Noordwijk, Oelemars (Losser), Ottershagen (Lattrop), Parnassia, Patersgronden/Groote Heide, Paterswoldse Meer, Redichemse waard (Culemborg), Roezeberg, Rottumeroog, Scheveningen Springertuin, Ouddorp, Strabrechtse Heide, Tafelbergheide (Huizen), Terschelling/ Paal 18, Vecht bij Dalfsen, Viaduct Meierijbaan (Tilburg), Vijfhoek (Diemen), Vuurtoren Ouddorp, Warnsveld, Westenschouwen, Westkapelle, Wierdense Veld, Zuidpunt Hoekse Waard, Zuidveld (Sellingen GR), Zutphen en Zweefvliegveld Maldens Vlak.

Sfeerbeeld vanaf Telpost Waalbandijk (VWG Tiel: foto Els Bary).

Daarnaast waren MultiCopy Zeist, Arjan Boele, Arie Ouwerkerk (en de overige fotografen), maar vooral Jethro Waanders en Gerard Troost (trektellen.nl), onmisbaar bij de totstandkoming van de World BirdWatch 2008 en dit verslag.

Bij Vogelbescherming Nederland gaat het om de volgende collega's (en vrijwilligers): Syt Bakker-Palma, Marieke Dijkman, José van Doorn, Connie Duivenvoorde, Joost Hartog, Pien Eekhout, Martin en Carin Malestein, Pauline van Mechelen, Herm Noordzij, Hans Peeters, Jasper de Rooter, Willibrord Schuurman, Ursula Tiebesl en Monique Wisman.

Bijlage 1: Totalen per soort World BirdWatch 2008

Aalscholver	15.980	Goudplevier	4332
Alk	3	Goudvink	44
Appelvink	173	Grasmus	1
		Graspieper	31.383
Baardmannetje	132	Graszanger	4
Barnsijs	46	Grauwe Gans	12.956
Beflijster	16	Grauwe Pijlstormvogel	7
Bergeend	2.147	Groene Specht	45
Bladkoning	9	Groenling	3.007
Blauwe Kiekendief	17	Groenpootruiter	55
Blauwe Reiger	360	Grote Bonte Specht	99
Boerenzwaluw	1.584	Grote Gele Kwikstaart	277
Bok	2	Grote Jager	27
Bontbekplevier	263	Grote Lijster	427
Bonte Strandloper	21.148	Grote Mantelmeeuw	974
Bonte Vliegenvanger	3	Grote Pieper	3
Boomklever	38	Grote Stern	440
Boomkruiper	19	Grote Zilverreiger	108
Boomleeuwerik	485	Grutto	13
Boompieper	131		
Boomvalk	4	Halsbandparkiet	2
Bosgors	1	Havik	44
Bosruiter	1	Heggemus	354
Brandgans	781	Holenduif	1.173
Brilduiker	35	Houtduif	6.672
Bruine Kiekendief	55	Houtsnip	3
Buidelmees	10	Huismus	257
Buizerd	675	Huiszwaluw	72
Canadese Gans	1.550	IJsgors	7
Casarca	5	IJsvogel	55
Cetti Zanger	1	Indische Gans	10
Dodaars	167	Jan van Gent	78
Drieteenmeeuw	23		
Drieteenstrandloper	309	Kanoetstrandloper	11.004
Duinpieper	4	Kauw	3216
Dwerggans	2	Keep	791
Dwergmeeuw	404	Kemphaan	82
Dwergstern	45	Kievit	17.153
		Klapekster	11
Eider	378	Kleine Bonte Specht	6
Ekster	150	Kleine Jager	50
Europese Kanarie	3	Kleine Karekiet	1
		Kleine Mantelmeeuw	2.263
Fazant	82	Kleine Plevier	2
Fitis	1	Kleine Rietgans	31
Fluiter	1	Kleine Strandloper	14
Fuut	319	Kleine Zilverreiger	67
		Kleine Zwaan	1
Gaai	648	Kleinste Jager	8
Geelgors	247	Kluut	769
Geelpootmeeuw	4	Kneu	4.834
Gekraagde Roodstaart	4	Knobbelzwaan	3.405
Gele Kwikstaart	62	Koereiger	3
Geoorde Fuut	29	Kokmeeuw	28.799
Glanskop	7	Kolgans	602
Goudhaan	155	Koolmees	1.138

Koperwiek	17.312	Slobeend	1.419
Kraanvogel	13	Smelleken	41
Krakeend	1.728	Smient	10.615
Kramsvogel	339	Sneeuwgans	3
Krooneend	7	Sneeuwgors	24
Kruisbek	293	Sperwer	340
Kuifduiker	155	Spreeuw	138.381
Kuifeend	1.119	Staartmees	481
Kuifmees	1	Steenloper	539
		Steenuil	2
Lepelaar	179	Stormmeeuw	2.016
Matkop	5	Tafeleend	238
Meerkoet	2.235	Tapuit	70
Merel	409	Tjiftjaf	107
Middelste Jager	5	Toendrarietgans	76
Middelste Zaagbek	84	Toppereend	27
Muskuseend	1	Torenavalk	175
		Tortelduif	66
Nijlgans	1.776	Tuinfluitier	1
Noordse Pijlstormvogel	1	Tureluur	453
Noordse Stern	12	Turkse Tortel	120
Noordse Stormvogel	3		
		Vaal Stormvogeltje	4
Oeverloper	4	Veldleeuwerik	1.065
Oeverpieper	134	Vink	241.979
Oeverzwaluw	3	Visarend	10
Ongedetermineerd	121	Visdief	90
Ooievaar	13	Vuurgoudhaan	18
		Waterhoen	53
Paapje	7	Waterpieper	8
Papegaaiduiker	1	Waterral	18
Patrijs	15	Watersnip	1.206
Pijlstaart	454	Wespendief	2
Pimpelmees	1.457	Wilde Eend	3.118
Pontische meeuw	1	Wilde Zwaan	801
Prachtrosella	2	Winterkoning	72
Purperreiger	2	Wintertaling	2.022
Putter	806	Witgatje	34
		Witte Kwikstaart	3.648
Raaf	1	Wulp	6.277
Regenwulp	29		
Rietgors	988	Zanglijster	3.205
Rietzanger	2	Zeearend	1
Ringmus	953	Zeekoet	1
Rode wouw	1	Zilvermeeuw	4.987
Roek	548	Zilverplevier	2.203
Roerdomp	3	Zomertaling	2
Roodborst	84	Zwarte Kraai	1.468
Roodborsttapuit	70	Zwarte Mees	2.122
Roodkeelduiker	9	Zwarte Ooievaar	1
Rosse Franjepoot	3	Zwarte Roodstaart	17
Rosse Grutto	379	Zwarte Ruitier	140
Rotgans	1.208	Zwarte Stern	1
Rouwkwikstaart	1	Zwarte Zee-eend	903
Ruigpootbuizerd	3	Zwarte Zwaan	5
		Zwartkop	36
Scholekster	11.301	Zwartkopmeeuw	1
Sijs	1775		
Slechtvalk	47		